

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту історії,
права та міжнародних відносин
Ю.В. Подрез
«01» вересня 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПРАВА

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань:	08 Право
спеціальність:	081 Право
освітньо-професійна програма:	Право
Мова навчання:	українська

Погоджено науково-методичною
комісією ІН інституту історії, права
та міжнародних відносин
«31» серпня 2021 р.

Голова: Моцак С.І., кандидат
педагогічних наук, доцент

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Загальна теорія права
Викладач	Кучук Андрій Миколайович, доктор юридичних наук, професор
Профайл викладача	https://law.sspu.edu.ua/media/attachments/2021/02/12/kuchuk3.pdf
Конт. тел.	+38 (0542) 685-992
E-mail:	kucshuk@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=6093
Консультації	https://law.sspu.edu.ua/studentam/konsultatsii-vykladachiv

Анотація до дисципліни

Навчальна дисципліна «Загальна теорія права» є нормативною та сприяє формуванню фундаментальних загальноправових знань, становленню правника, що діє на засадах верховенства права, людських прав.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність права і держави; тенденції виникнення, розвитку, функціонування правових явищ і процесів; система вихідних для всієї юридичної науки загальнотеоретичних категорій.

Міждисциплінарні зв'язки: теорія права тісно пов'язана з такими навчальними дисциплінами: 1) філософією, яка озброює юриспруденцію методологією дослідження, формує засоби світоглядної орієнтації людини, формулює найзагальніші філософські закони та закономірності, що поширюються на державно-правову дійсність; 2) філософією права, що становить її концептуально-методологічний фундамент, покликана надати світоглядне пояснення феномену права, обґрунтувати його зміст та призначення з погляду сутності людського буття та системи цінностей, на яких воно ґрунтується; 3) соціологією, методологічний інструментарій якої використовується при дослідженні державно-правових явищ та процесів і виступає невід'ємною складовою методології загальної теорії держави і права; 4) політологією, яка озброює теорію держави і права вихідним матеріалом про політичні явища і процеси, що дозволяє їй всебічно досліджувати свій предмет; 5) історією держави і права України та зарубіжних країн, висновки й узагальнення яких щодо процесу історичного розвитку державно-правової дійсності конкретних держав у хронологічному вимірі є необхідним підґрунтям для більш повного і всебічного дослідження загальнотеоретичних державно-правових проблем та визначення закономірностей історичного розвитку держави і права; 6) історією вчень про державу і право, що у вигляді теоретичних узагальнень відтворює історично

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 11. Здатність визначати належні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК 17. Здатність застосовувати принцип правовладдя для розв'язання складних завдань, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Формат дисципліни «Загальна теорія права»

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин
	240 годин
лекції	46
практичні заняття/ семінарські	48
консультації	4
самостійна робота	142

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/ годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Обов'язкова/ вибіркова

закономірний процес нагромадження людських знань про державу і право, на основі яких теорія держави і права формулює сучасні уявлення про основні державно-правові категорії і закономірності; 7) галузевими юридичними дисциплінами, для яких теорія держави і права виступає теоретико-методологічною базою, і спираючись на величезний емпіричний матеріал, нагромаджений цими дисциплінами, виробляє загальні методи наукового пізнання, поняття та категорії, критерії оцінки рівня, стану і перспектив їхнього розвитку.

Виходячи з методологічних та пропедевтичних функцій дисципліни «Загальна теорія права» її вивченню не передуює опанування інших навчальних дисциплін. Навпаки, опанування теорії права є передумовою успішного вивчення інших правничих дисциплін.

Мета і завдання дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Загальна теорія права» є: набуття та поглиблення знань про сутність права, тенденції виникнення, розвитку та функціонування правових явищ і процесів, оволодіння системою вихідних для всієї юридичної науки категорій і формування на цій основі вмінь і навичок юридичного тлумачення та застосування юридичних норм.

Завдання дисципліни: надати системне уявлення про юридичну науку; розкрити сутність права; надати уявлення про тенденції виникнення, функціонування та розвитку правових явищ; сформувати у студентів понятійний апарат, що складається з вихідних для всієї юридичної науки категорій; надати загальне уявлення про окремі різновиди юридичної практики (правотворчість, правозастосовну та правоінтерпретаційну діяльність); ознайомити з типами правових систем світу та їх особливостями.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ЗК 14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

2021/2022	1	1-й	8 кредитів /240 год.	1	екзамен	Обов'язкова
-----------	---	-----	----------------------------	---	---------	-------------

Результати навчання

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 19. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 21. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 23. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Тематичний план вивчення дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Загальна теорія права» складається з 16 тем:

Тема 1. Соціальні норми.

Тема 2. Поняття права.

Тема 3. Принципи права. Правовладдя.

Тема 4. Право і людина.

Тема 5. Право і держава.

Тема 6. Правотворчість і форми права

Тема 7. Система права

Тема 8. Система нормативно-правових актів.

- Тема 9. Юридичні норми.
- Тема 10. Правові відносини
- Тема 11. Реалізація норм права
- Тема 12. Юридичне тлумачення
- Тема 13. Юридично значуща поведінка
- Тема 14. Юридична відповідальність.
- Тема 15. Правове регулювання
- Тема 16. Порівняльне правознавство

Політика дисципліни

Несвоєчасно виконані завдання не можуть бути оцінені у максимальну кількість балів, передбачену за їх виконання.

Пропущені семінарські заняття слід відпрацювати (згідно з графіком надання консультацій науково-педагогічним складом кафедри).

Академічна доброчесність

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Факти порушення особами, що навчаються, норм Кодексу академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка виносяться на розгляд Комісії з питань етики та академічної доброчесності.

Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Університету, він може звернутися за консультацією до Комісії.

За порушення правил академічної доброчесності особи, що навчаються в університеті, можуть бути притягнуті до таких форм відповідальності як: попередження; повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); позбавлення академічної стипендії; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з університету.

Система оцінювання та вимоги

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання здобувачами вищої освіти всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального матеріалу шляхом поточного та підсумкового контролю.

Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час відвідування лекцій, участі у семінарах та виконання інших видів роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **60 балів:** аудиторна робота: на семінарських заняттях – підготовка доповідей і виступ в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю; участь у роботі малих груп, розв'язуванні кейсів, демонстрація навичок soft skills; активна участь у лекційному занятті враховується при виставленні оцінки за відповідну тему;

- **15 балів:** опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка рефератів, есе, презентацій; розв'язання кейсів, участь у наукових заходах.

Разом - **75 балів.**

Результат підсумкового контролю (екзамен) оцінюється максимум в 25 балів

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravovabaza>).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.

2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990. Відомості Верховної Ради 1990. № 3.

3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини. Закон України від 23 лютого 2006 року. Офіційний вісник України. 2006. № 12. Ст. 792.

4. Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М.І. Козюбри. Київ: Ваіте, 2016. 392 с.

5. Теорія держави і права: підручник / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 2-е вид. перероб і доп. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 468 с.

6. Кучук А.М. Теорія держави і права. Частина 1. Теорія держави: навч.-метод. посіб. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

7. Орлова О.О., Кучук А.М., Мінченко О.В. Загальна теорія права: навч.-метод. посіб. Суми, 2020. 237 с.

8. Рабінович П.М. Основи теорії та філософії права. Львів: Медицина і право, 2021. 256 с.

Додаткові:

1. Давид Р., Жоффре-Стшози К. Основные правовые системы современности: Пер. с франц. Москва: Междунар. отношения, 1996. 400 с.

2. Дворкін Р. Серйозний погляд на права: Пер. з англ. Київ: Основи, 2000. 519с.

3. Кельзен Г. Чисте правознавство: 3 дод.: Проблема справедливості: Пер. з нім. Київ: Юніверс, 2004. 496 с.

4. Кучук А.М. Імплементация західних правничих концептів: людські права». *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3(96). С. 12-15.

5. Кучук А.М. Радянська законність v. людська гідність (на матеріалах окремих рішень Європейського суду з прав людини). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. Спецвипуск № 3 (94). С. 86-90.

6. Кучук А.М., Пекарчук А.В. Система права: необхідність зміни парадигми. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 84-89.

7. Кучук А.М., Пекарчук А.В. Теорія людських прав: концептуальні зміни на межі століть. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 21-23.

8. Ллойд Д. Идея права: Пер. с англ. Москва: Югона, 2000. 416 с.

9. Радбрух Г. Філософія права: Пер. з нім. Київ: Тандем, 2006. 332 с.

10. Фуллер Лон Л. Мораль права: Пер. з англ. Київ: Сфера, 1999. 232 с.

11. Харт Х. Л. А. Концепція права: Пер. з англ. Київ: Сфера, 1998. 236 с.

12. Bennett, M.J. Legal Positivism and the Rule of Law: the Hartian Response to Fuller's Challenge, Faculty of Law University of Toronto, 2013. 336p.

13. Bentham, J. An introduction to the principles of morals and legislation reprint ed. – Oxford : Clarendon Press ; London : Oxford University Press Warehouse, Henry Frowde, Amen Corner, E. C., 1823. xxxiii, 389 p.

14. Donnelly, J. Cultural Relativism and Universal Human Rights. *Humanum Rights Quarterly*, 1984, 6 (4), pp. 400-419.

15. Fuller, Lon L. Positivism and Fidelity to Law: A Reply to Professor Hart. *Harvard Law Review*, Vol. 71, No. 4 (Feb., 1958), pp. 630-672.

16. Hart, H. L. A. Positivism and the Separation of Law and Morals, *Harvard Law Review*, Vol. 71, No. 4 (Feb., 1958), pp. 593-629.

17. Kuchuk, A. M., Andrusyshyn, B. I., Bilozorov, Y. V., Minchenko, O. V., & Filianina, L. A. (2021). Lawyer's emotional intelligence and professional ethics development: aspects of the widespread introduction of legal clinic. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 608-618.

18. Kuchuk A., Orlova O. Ivani O. Biotechnology as Factor for the Fourth Generation of Human Rights Formation. *Journal of History Culture and Art Research*, 2020, 9(1), 115-121.

19. Kuchuk A., Orlova O. Ivani O. Business and Human Rights: Dialectics of Interaction. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 2020, volume 129. P.56-62.

20. Kuchuk A.M. Modi Of A Law-Based State And A Civil Society: West And East. Problems of legal state formation in Ukraine. Mauritius: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2018. P. 7-25.

21. Kuchuk A.M., Orlova O. Jurisprudence in Ukraine: the Need of Paradigm Change. *Innovations in Science: the Challenges of our Time*. Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 163-171.

22. Kuchuk A.M., Serdiuk, L.M., Zavhorodnia Yu.S. Modern law education in the context of natural understanding of law. *Asia Life Sciences*. 2019. Issue 2. P.359-370.

23. Raz. J. The Concept of a Legal System. Oxford: the Clarendon Press. 1970. 208 p.

24. Silbey, Susan S. Legal culture and cultures of legality. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: web.mit.edu/ssilbey/www/pdf/legal_cu.pdf

25. Zippelius R. Juristische Methodenlehre, 11. Auflage, Beck, München 2012

Інформаційні ресурси:

1. Lex: правовой портал: http://ukr-pravo.at.ua/index/porivnjalne_pravoznavstvo_novij_pidruchnik_z_porivnjalnogo_pravoznavstva/0-4320

2. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій: <http://ials.sas.ac.uk/library/library.asp>

3. Науковий журнал «Порівняльне правознавство»: <http://yport.inf.ua/sravnitelnoe-pravovedenie-osnovnyie-pravovyie.html>.

4. Німецькі бібліотеки: <https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/>

5. Підручники онлайн: <http://textbooks.net.ua/content/section/29/35/>

6. Портал «Право України»: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka/sravnitelnoe-pravovedenie/6869-porivnyalne-pravoznavstvo-pidruchnik-sajidov-a-x>

7. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету: <http://library.law.yale.edu/>

8. Юридичний портал: навчальна і довідкова література: <http://yport.inf.ua/sravnitelnoe-pravovedenie-osnovnyie-pravovyie.html>.